

PREZENTACJE**Prof. dr hab. Marian Truszczyński – Jubileusz 80-lecia urodzin**

Z okazji rocznicy 80-lecia urodzin prof. dr. hab. dr. h.c. mult. Mariana Truszczyńskiego, czł. rzecz. PAN, współzałożyciela Oddziału Lubelskiego Polskiej Akademii Nauk i aktualnego Wiceprezesa, składam w imieniu Władz i Członków Oddziału serdeczne gratulacje wraz z życzeniami doskonałego zdrowia, wszelkiej pomyślności i dalszej aktywności naukowej.

Prezes Oddziału Lubelskiego PAN

Prof. dr hab. dr h.c. Jan Gliński
czł. rzecz. PAN

PREZES

Warszawa, 21 lipca 2009 r.

Pan
Prof. dr Marian Truszczyński
Członek rzeczywisty PAN

Wielce Szanowny Panie Profesorze,

z okazji Jubileuszu osiemdziesiątej rocznicy urodzin proszę przyjąć najserdeczniejsze gratulacje i życzenia, które składam w imieniu Prezydium Polskiej Akademii Nauk i własnym.

W Osobie Pana Profesora cenimy wybitnego Uczzonego w dziedzinie nauk weterynaryjnych, eksperta o randze międzynarodowej w zakresie zwalczania chorób zakaźnych zwierząt i bezpieczeństwa żywności, współtwórcę sukcesu Państwowego Instytutu Weterynaryjnego – PIB w Puławach jako instytucji naukowej o światowej renomie i dużym znaczeniu dla nauki i praktycznej problematyki chorób zakaźnych zwierząt i bezpieczeństwa żywności pochodzenia zwierzęcego.

Autorytet Pana Profesora jako wybitnego specjalisty z zakresu mikrobiologii weterynaryjnej, immunologii chorób zakaźnych, epizootologii, profilaktyki i zwalczania chorób zakaźnych zwierząt oraz doskonalenia i oceny szczepionek i preparatów diagnostycznych jest od dawna ugruntowany w kraju i za granicą. Wyniki Pana prac badawczych w istotny sposób wzbogaciły naukę, mają także wielkie znaczenie praktyczne. Jest Pan twórcą szkoły naukowej w zakresie mikrobiologii weterynaryjnej.

Aktywnie uczestnicząc w pracach licznych gremiów opiniotwórczych, doradczych i eksperckich, w organizacjach i towarzystwach naukowych krajowych i zagranicznych, współpracując z wieloma placówkami badawczymi przyczynił się Pan do rozpropagowania polskich osiągnięć w swojej dyscyplinie.

Miarą kompetencji naukowych i zawodowych Pana Profesora jest członkostwo wielu zagranicznych akademii nauk i towarzystw naukowych oraz doktoraty honoris causa polskich uczelni.

Pragnę podkreślić pracę Pana Profesora dla Polskiej Akademii Nauk, zwłaszcza podczas pełnienia funkcji Wiceprezesa PAN, Przewodniczącego Wydziału Nauk Rolniczych, Leśnych i Weterynaryjnych PAN i członka Prezydium PAN. Cenimy zaangażowanie Pana Profesora na rzecz Oddziału PAN w Lublinie, a także działalność w komitetach Akademii, radach naukowych jej placówek i radach redakcyjnych periodyków.

W uznaniu zasług został Pan Profesor uhonorowany wysokimi odznaczeniami państwowymi, prestiżowymi nagrodami naukowymi i medalami, w tym Złotym Medalem Światowej Organizacji Zdrowia Zwierząt.

Gratulując wspaniałych osiągnięć, życzę panu Profesorowi dobrego zdrowia, pomyślności w życiu osobistym i dalszej twórczej pracy dla dobra nauki.

Łączę wyrazy głębokiego szacunku

Michał Kleiber

00-901 Warszawa, Pałac Kultury i Nauki

Tel. (022) 620 33 53, 656 63 23, Fax. (022) 620 49 10

Dane osobowe:

Marian, Janusz Truszczyński, ur. 21. lipca 1929 r. w Lubawie, woj. pomorskie, obecnie warmińsko-mazurskie, zamieszkały w Puławach, ul. Kaniowczyków 6 m. 18, e-mail: mtruszcz@piwet.pulawy.pl, tel. służb. (48 81) 889 3029, tel. prywat. (48 81) 886 3767. Żonaty z Aleksandrą, z domu Wielgomas. Syn, Mirosław, profesor informatyki, Department of Computer Science, University of Kentucky, USA.

Wykształcenie zawodowe

Studia podjął w 1949 r. na Wydziale Medycyny Weterynaryjnej Uniwersytetu i Politechniki we Wrocławiu; dyplom lekarza weterynarii uzyskał w 1953 r. 1. grudnia 1953 r. został zatrudniony w charakterze asystenta naukowego w Państwowym Instytucie Weterynaryjnym (PIWet) w Puławach.

Odbił długoterminowe staże naukowe w zakresie mikrobiologii w: USA (stypendium Fund. Rockefellera), Niemczech, Japonii oraz wizyty kilkunastodniowe lub miesięczne o tematyce mikrobiologicznej i epizootologicznej w większości krajów europejskich, oraz w: Kanadzie, Chinach, Republice Południowej Afryki, Australii, Nowej Zelandii, Kubie, Brazylii, Etiopii i Wietnamie (w tych dwóch ostatnich jako ekspert FAO). *Specjalność*: mikrobiologia weterynaryjna, immunologia przeciwwzakaźna, epizootologia.

Uzyskane stopnie i tytuły naukowe

1959 - dr nauk weterynaryjnych

1963 - dr habilitowany nauk wet. w zakresie mikrobiologii i immunologii

1968 - prof. nadzwyczaj. nauk wet.

1974 - prof. zwyczaj. nauk wet.

Zajmowane stanowiska

1963-1999 - kierownik Zakładu Mikrobiologii w PIWet, na stanowisku docenta, a następnie profesora

1965-1971 - zastępca dyrektora ds. naukowych PIWet

1972-2001 - dyrektor naczelny PIWet

1989-1990 - przewodniczący Zespołu Nauk Rolniczych Komitetu ds. Nauki i Postępu Technicznego

1990-2010 - członek Prezydium Polskiej Akademii Nauk

1996-1998 - wiceprezes Polskiej Akademii Nauk

1999-2002 - przewodniczący Wydziału Nauk Rolniczych, Leśnych i Weterynaryjnych Polskiej Akademii Nauk

1997-2006 - członek Prezydium Oddziału PAN w Lublinie

2007- - wiceprezes Oddziału PAN w Lublinie

2001- - profesor emerytowany, zatrudniony na stanowisku konsultanta ds. epizootologii w PIWet-PIB w Puławach

1973-1981 - wiceprzewodniczący Komisji Standardów, Światowa Organizacja Zdrowia Zwierząt (World Organisation for Animal Health, OIE), z siedzibą w Paryżu

1982-2003 - przewodniczący Komisji Standardów, OIE

Jako przewodniczący Komisji Standardów Światowej Organizacji Zdrowia Zwierząt (OIE) w latach 1982-2003 i współredaktor czterech wydań – ostatnie 2000 r. - Podręcznika Standardów Metod Diagnostycznych i Szczepionek, OIE, Paryż (Manual of Standards for Diagnostic Tests and Vaccines) posiada prof. Truszczyński znaczący udział w ujednoliceniu w skali światowej metod stosowanych w rozpoznawaniu chorób zakaźnych zwierząt domowych i ocenie szczepionek. Ma to podstawowe znaczenie w zwalczaniu i eradykacji tych chorób oraz w zapewnieniu bezpieczeństwa żywności i w profilaktyce zoonoz.

Światowa Organizacja Zdrowia Zwierząt wydała w 2002 r. przygotowane pod jego redakcją opracowanie książkowe pt. „OIE Quality Standard and Guidelines for Veterinary Laboratories. Infectious Diseases”. Uwzględnia ono potrzebę stosowania standardów jakości w działalności laboratoriów wykonujących badania w kierunku diagnozy chorób zakaźnych zwierząt. Stanowi wyrażenie w tym aspekcie wymagań ISO/IEC 17025:1999 General requirements for the competence of testing and calibration laboratories. Przedstawia walidację testów diagnostycznych i procedury oceny sprawności laboratoriów diagnostycznych.

Członkostwo krajowych i zagranicznych akademii oraz honorowe członkostwo towarzystw naukowych

1976-1988 - członek korespondent Polskiej Akademii Nauk (PAN)

1982- - członek zagraniczny Niemieckiej Akademii Nauk Przyrodniczych LEOPOLDINA

1989- - członek rzeczywisty PAN

1989- - członek czynny Polskiej Akademii Umiejętności (PAU)

1992- - członek honorowy Polskiego Towarzystwa Mikrobiologów (PTM)

1996- - członek zagraniczny Królewskiej Szwedzkiej Akademii Rolnictwa i Leśnictwa

1999- - członek honorowy (honorary fellow) Royal Society of Medicine (London)

2001- - członek korespondent Florenckiej Akademii Rolnictwa

2002- - członek tytularny European Academy of Arts, Sciences and Humanities (Paryż)

2004- - członek honorowy Polskiego Towarzystwa Nauk Weterynaryjnych (PTNW)

2004- - członek honorowy Komitetu Mikrobiologii PAN

Doktoraty honorowe

Akademia Rolnicza w Lublinie, 1994; Akademia Rolnicza we Wrocławiu, 1995; Akademia Rolniczo-Techniczna w Olsztynie, 1998.

Odnaczenia

Krzyż Kawalerski OOP; Krzyż Komandorski OOP; Krzyż Komandorski z Gwiazdą OOP; Medal Komisji Edukacji Narodowej; Medal PTNW „Pro Scientia Veterinaria Polona”; Medal Honorowy – „Bene De Veterinaria Meritus” Krajowej Izby Lekarsko-Weterynaryjnej; Medal im. Michała Oczapowskiego Wydziału Nauk Rolniczych, Leśnych i Weterynaryjnych PAN; Medal Instytutu Agronomicznego w Marymoncie, przyznany przez Senat SGGW; Złoty Medal Światowej Organizacji Zdrowia Zwierząt, OIE w Paryżu, przyznawany corocznie jednej osobie.

Nagrody za osiągnięcia naukowe

Wydziału Nauk Rolniczych i Leśnych PAN I-st. za prace nad właściwościami antygenowymi włoskowca różycy, (1963); Ministra Rolnictwa I-st. zespołowa: za opracowanie i wdrożenie szczepionki przeciw kolibakteriozie trzody chlewnej (1974), za opracowanie rozpoznawania i zwalczania chlamydiozy bydła, owiec i drobiu (1983), II-st. zespołowa za opracowanie zestawów diagnostycznych do rozpoznawania brucelozы bydła, świń i zajęcy (1998); Ministra Nauki I-st. zespołowa za podręcznik pt. „Zarys mikrobiologii weterynaryjnej (PWRiL, 1983)” (1984); Polskiego Towarzystwa Nauk Weterynaryjnych za książkę pt. „Bakteriologia weterynaryjna (PWRiL 1984)”, III wydanie (1986); Urzędu Postępu Naukowo-Technicznego i Wdrożeń I-st. zespołowa za opracowanie technologii produkcji i kontroli oraz wdrożenie szczepionki przeciw pasterełozie ptactwa wodnego (1987); Prezesa Rady Ministrów I-st. za wybitny dorobek naukowy (1994).

Dokonania naukowe

Autor lub współautor 186 prac oryginalnych, ogłoszonych (w większości w j. angielskim) w renomowanych czasopismach polskich i zagranicznych; kilkunastu pozycji książkowych, monografii i podręczników, w tym trzech wydań „Bakteriologii weterynaryjnej”, pierwszej polskiej książki z tej dyscypliny, używanej przez wiele lat jako podręcznik akademicki na wydziałach medycyny weterynaryjnej, biologii i zootechniki oraz w mikrobiologicznych laboratoriach naukowych i usługowych. Współautor 2 wydań podręcznika akademickiego „Zarys mikrobiologii weterynaryjnej” oraz kilkunastu rozdziałów w opracowaniach książkowych, wydanych w Niemczech, USA i Polsce. Jest też autorem lub współautorem ponad 220 naukowych prac przeglądowych. Opublikował szereg artykułów poświęconych organizacji nauki, ogłoszonych m. in. w czasopismach „Nauka Polska” oraz „Nauka”.

Uzyskał oryginalne w skali światowej wyniki, dotyczące właściwości antygenowych włoskowca różycy, pałeczki okrężnicy i pałeczek Salmonella. Opisał nowy serotyp włoskowca różycy oraz opracował metodę serotypowania szcze-

pów włoskowca różycy. Jego badania przyczyniły się do określenia roli endotoksyny, enterotoksyn i fimbrii *Escherichia coli* w patogenezie kolibakteriozy prosiąt oseków i po odsadzeniu. Szereg prac dotyczyło poznania czynników chorobotwórczości pałeczek *Salmonella*. Opracował metodę izolacji pałeczek *Salmonella* z przemysłowych mieszanek paszowych. Jest współautorem technologii produkcji zastosowanych w praktyce szczepionek przeciw różycy, kolibakteriozie, salmonellozie świń, salmonellozie bydła oraz pasterelozie gęsi i kaczek. Określił znaczenie przedstawicieli *Mycoplasmatales* i *Chlamydiales* w wywoływaniu chorób u bydła i świń oraz opracował wraz z zespołem, metody ich identyfikacji. Przyczynił się do poprawy diagnostyki laboratoryjnej brucelozы bydła, świń i zajęcy. Jest autorem licznych prac przeglądowych dotyczących postępu naukowego w dziedzinie etiologii, rozpoznawania i zwalczania chorób zakaźnych zwierząt oraz roli rezerwuaru zwierzęcego drobnoustrojów wywołujących odzwierzęce choroby człowieka.

Jako Wiceprezes PAN wygłosił w 1997 r. na sympozjum w Halle, organizowanym przez Stiftung Deutsch–Amerikanisches Akademisches Konzil, referat (również opublikowany w zbiorze prac tego sympozjum) pt. „Scientific research in Poland. Taking account of the establishment of higher education, the institutes of the Polish Academy of Sciences and the research and development units”. Jest też autorem opracowania pt. „Komitety PAN – ich strategiczna i integracyjna rola z uwzględnieniem procesów innowacyjnych” (Nauka 2, 2001) oraz publikacji na temat roli priorytetów badawczych (Nauka 1, 2006). W Postęпах Nauk Rolniczych (nr 6, 2002) przedstawił obszerny artykuł pt. „Działalność i osiągnięcia Wydziału Nauk Rolniczych, Leśnych i Weterynaryjnych PAN, na tle 50-lecia Polskiej Akademii Nauk oraz zamierzenia na lata następne”. W szeregu uniwersytetów lub akademii zagranicznych (m. in.: w Tokio, Uppsali, Sztokholmie, Kopenhadze, Paryżu, Budapeszcie, Jenie, Monachium, Berlinie, Hanowerze, Hamburgu, Dreźnie, Wiedniu oraz USA (Ithaca, Columbus, Ames, Lexington)) przedstawiał wykłady w charakterze zaproszonego gościa. Na szczególne podkreślenie zasługuje zaproszenie w kwietniu 1991 r. przez dziekana College of Veterinary Medicine, Cornell University, USA, w charakterze: The George C. Poppensiek Visting Professor in International Veterinary Medicine z wykładem pt. „The effect of the changing socioeconomic system on veterinary medicine in Eastern Europe”.

Wchodził lub wchodzi w skład kolegiów redakcyjnych czołowych, zagranicznych czasopism specjalistycznych.

Działalność dydaktyczna

W prowadzonym przez 36 lat Zakładzie Mikrobiologii wyszkolił liczne grono specjalistów w tej dziedzinie.

Jako autor książki pt. „Bakteriologia weterynaryjna” i współautor podręcznika dla studentów pt. „Zarys mikrobiologii weterynaryjnej” oraz wykładowca tego przedmiotu na kursach specjalistycznych w istotnym stopniu przyczynił się

do wykształcenia w tej dziedzinie szeregu pokoleń lekarzy weterynarii i mikrobiologów oraz pracowników naukowo- i usługowo-badawczych, w skali kraju.

Wypromował 18 doktorów był opiekunem 5 przewodów habilitacyjnych. Troje jego bezpośrednich współpracowników uzyskało tytuł profesora. Dzięki wymienionym czynnościom i aktywności w Komitecie Mikrobiologii PAN oraz w Polskim Towarzystwie Mikrobiologów i w Polskim Towarzystwie Nauk Weterynaryjnych stworzył szkołę naukową w zakresie mikrobiologii weterynaryjnej i epizootiologii.

W latach 1972-2001, to jest w okresie sprawowania funkcji dyrektora w PIW-et PIB 135 pracowników Instytutu lub innych instytucji uzyskało w PIWet stopień doktora, 42 stopień doktora habilitowanego nauk weterynaryjnych, a od 1981 r. doktora nauk przyrodniczych w zakresie biologii. 38 osób otrzymało tytuł profesora.

Jako członek Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej ds. Stopni i Tytułów Naukowych przy Prezesie Rady Ministrów (1973-1990) i wiceprzewodniczący (1984-1990) oraz członek Centralnej Komisji ds. Tytułu Naukowego i Stopni Naukowych (1991-1996) i wiceprzewodniczący (1991-1993) brał udział przez szereg lat w ocenie i rozwoju polskich kadr naukowo-dydaktycznych.

Osiągnięcia organizacyjne

Jako wicedyrektor (przez 6 lat) i dyrektor naczelny (29 lat i 7 miesięcy) Państwowego Instytutu Weterynaryjnego w Puławach, oprócz podanych wyżej osiągnięć w zakresie rozwoju kadry naukowej, w stopniu bardzo istotnym przyczynił się do uzyskania wysokiego krajowego i międzynarodowego uznania tej instytucji w związku z jej osiągnięciami w dziedzinie badań poznawczych i aplikacyjnych oraz wdrożeń odnoszących się do zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, odzwierzęcych chorób człowieka i bezpieczeństwa żywności, czego wyrazem były liczne nagrody państwowe i resortowe. Usprawnił współdziałanie PIWet z centralną i terenową państwową administracją weterynaryjną oraz doskonalenie poddyplomowe pracowników zakładów higieny weterynaryjnej i lekarzy weterynarii zatrudnionych w lecznictwie i nadzorze sanitarno-weterynaryjnym żywności oraz pasz. Rozwinął liczne, korzystne dla kraju kontakty z czołowymi na świecie instytucjami naukowymi oraz organizacjami międzynarodowymi. Przykładem jest powołanie w PIW-et PIB w Puławach laboratorium referencyjnego Światowej Organizacji Zdrowia Zwierząt OIE ds. klasycznego pomoru świń. W ocenach krajowych Komitetu Badań Naukowych PIWet zawsze uzyskiwał pod jego kierownictwem najwyższe oceny i najwyższą grupę rankingową.

Redakcja